



**Strategi for norsk idretts
arbeid med klassifisering innen
idrett for funksjonshemmede**

2009 - 2011

INNHold

1. Innledning	s. 1
- Hva er klassifisering	
- IPCs klassifiseringskode	
- Nå-situasjonen	
- Utfordringer	
- Interessenter	
- Suksesskriterier	
2. Visjon og virksomhetsidé	s. 5
3. Innsatsområder	s. 6
- Utøvere - klassifiseringsprosessen	
- Klassifisører – rekruttering og oppfølging	
- Informasjon og kunnskap om klassifisering	
4. Budsjettmessige forhold	s. 8

1. INNLEDNING

Målet med en nasjonal strategi for norsk idretts arbeid med klassifisering innen idrett for funksjonshemmede, er å ha en overordnet plan som styrer det nasjonale klassifiseringsarbeidet i årene fremover. Med strategien som bakgrunn vil NIF¹ lede en målrettet utvikling av nasjonal klassifisering i alle idretter til beste mulige standard, hvor først og fremst utøvernes, men også klassifisørens interesser ivaretas. Strategien skal være styrende for alt NIFs arbeid innen nasjonal klassifisering, og særforbundene skal motiveres til å utvikle nasjonal klassifisering i sin idrett i tråd med denne. Gjennom sin rolle som NPC² har NIF forpliktet seg til å utvikle en nasjonal strategi for klassifisering. Strategien ble vedtatt i IS-SAK Nr. 281, Idrettsstyrets møte nr 27. (2007 – 2011).

Hva er klassifisering

Klassifisering er en måte å strukturere konkurranseidrett for utøvere med funksjonshemning, slik at konkurransene skal bli mest mulig rettferdige. Som i idrettene bryting, boksing og vektløfting, hvor utøvere kategoriseres basert på vekt, blir utøvere med funksjonshemning kategorisert/delt i klasser på bakgrunn av grad av funksjonshemning i forhold til den enkelte idrett.

The purpose of the classification system is to promote participation in sport by people with disabilities by minimising the impact of impairment on the outcome of competition.³

Hvilken klasse den enkelte utøver skal delta i, kommer man fram til gjennom en prosess som er ulik fra idrett til idrett, og kan inkludere fysisk og teknisk vurdering, samt observasjon i konkurranse og trening. Hver idrett har forskjellig klassifiseringsreglement, og definerer selv minste funksjonshemning for å kvalifisere til deltakelse. Minste funksjonshemning vil variere fra idrett til idrett, og man kan oppleve å tilfredsstille krav til minste funksjonshemning i en idrett, men ikke i en annen.

Klassifisering gjøres av godkjente klassifisører⁴ og har to hovedhensikter:

- (1) Vurdere om utøveren tilfredsstiller krav til minste funksjonshemning.
- (2) Vurdere hvilken klasse utøveren eventuelt skal konkurrere i.

Klassifisering er styrt av de internasjonale idrettsorganisasjonene, og for utøverne er det avgjørende at vi nasjonalt benytter oss av de samme regelverkene. På den måten vet utøverne hva de har å forholde seg til når de skal konkurrere internasjonalt. Det er likevel viktig å være klar over at man nasjonalt kan gjøre tillempinger i klassifiseringsregelverket for å skape mer aktivitet. Dette kan for eksempel være å tillate at ikke-funksjonshemmede deltar i rullestolbasket og goalball, eller at boccia åpnes for utøvere med en mindre funksjonshemning enn hva man tillater internasjonalt, samt ikke-funksjonshemmede.

IPCs klassifiseringskode

IPCs⁵ General Assembly vedtok i 2007 en klassifiseringskode som har som hovedmål å harmonisere og standardisere prosedyrer og prosesser knyttet til klassifisering på tvers av idrettene. Som NPC har NIF signert klassifiseringskoden og derigjennom forpliktet seg til å følge denne. Frist for implementering av intensjonene i klassifiseringskoden er 2010.

¹ NIF (Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité)

² NPC (nasjonal paralympisk komité)

³ Tweedy, S.M and Vanlandewijck, Y.C. International Paralympic Committee Position Stand. Background and scientific rationale for Classification in Paralympic Sport.

⁴ IPC Classification Code pkt 3.1 Classifier

⁵ IPC (International Paralympic Committee)

Paragraf 16.3 i klassifiseringskoden omhandler NPCenes rolle og ansvar:

- 16.3 *National Paralympic Committees (NPC)*
- The roles and responsibilities of the NPCs include:*
- 16.3.1 *To ensure that their Classification Rules conform with the Code.*
 - 16.3.2 *To develop and implement a policy for its members to comply with the Code and establish procedures to address non-compliance with the Code.*
 - 16.3.3 *To promote the development of a national Classification Strategy, including education.*
 - 16.3.4 *To recommend to National Federations that individual National Federations Classification Rules should be in compliance with the Code.*

IPCs klassifiseringskode er kun styrende for medlemmer i IPC, men NIF ønsker å inkludere "alle" i den nasjonale klassifiseringsstrategien, også idretter/grupper som ikke faller inn under IPC. Dette betyr for eksempel klassifisering i idretter som ikke er IPC medlemmer (eks. golf, badminton og biljard), og klassifisering innen utøvergrupper tilhørende organisasjoner som ikke er IPC medlemmer (eks. døve). Kun ved å inkludere alle idretter og alle utøvergrupper kan vi få en utvikling av nasjonal klassifisering i alle idretter til beste mulige standard.

Nå-situasjon

Idrett og funksjonshemmede i Norge

- Det føres ingen samlet statistikk over antall funksjonshemmede i Norge, og basert på den definisjonen som benyttes varierer anslagene fra under 10 til 30 % av den norske befolkningen⁶. Helseundersøkelsen 1985 anslo at 18,8 % av befolkningen er funksjonshemmet, 16,2 % i yrkesaktiv alder (16 til 66 år)⁷. De fire siste levekårsundersøkelsene har anslått antallet personer (16 år og eldre) med funksjonshemminger til å være 17-20 %⁸.
- Det er ingen egen idrettsorganisasjon for funksjonshemmede i norsk idrett, og dette er unikt i internasjonal sammenheng. NIF har 55 særforbund med ansvar for idrett for funksjonshemmede (23 IPC idretter). Dette inkluderer synshemmede, hørselshemmede, utviklingshemmede, bevegelseshemmede og andre.
- Det er i Idrettsregistreringen for 2008 registrert 9401 utøvere med funksjonshemming i særforbundene, og ca 1100 utøvere er klassifiserte (NFIClassified).

Klassifisering

- Norsk idrett har hatt nasjonale klassifiseringssystemer og rutiner på plass siden tidlig på 1980-tallet. Dette er kompetanse og erfaring NIF skal bygge videre på, samtidig som vi ser behov for oppdatering og videreutvikling.
- Det er registrert 30 godkjente klassifisører i Norge, og disse dekker 18 idretter⁹ + synshemmede. Av disse har ni internasjonal godkjenning¹⁰.
- Siden 2003 er nye klassifisører utdannet gjennom internasjonale organisasjoners kurs.
- NIF har rutiner for oppfølging av klassifisører, blant annet gjennom en årlig samling.
- NIF har en ansatt med et spesielt ansvar for klassifisering.

⁶ <http://www.forskning.no/artikler/2008/september/195831>

⁷ http://www.regjeringen.no/nb/dep/aid/dok/regpubl/stmeld/19961997/st-meld-nr-34_1996-97/2.html?id=191144

⁸ <http://www.levanger.kommune.no/tjenestetorg/hovedplaner/h-plan-funksj-h/funksjonshandlp1.htm>

⁹ Alpint, badminton, boccia, bordtennis, bueskyting, curling, golf, kjelkehockey, langrenn, riding, rullestolbasket, rullestoldans, rullestolrugby, seiling, skyting, svømming, sykkel og tepecurling.

¹⁰ Langrenn (2), riding (2), rullestoldans (2), skyting (1) og synshemmede (2). Når det gjelder klassifisering av synshemmede utøvere er det pt ikke et idrettsspesifikt klassifiseringssystem. Dette betyr at utøverne har samme klasse uansett hvilken idrett de deltar i, og klassifisørene kan klassifisere i alle idretter.

Utfordringer

- Norges geografi og befolkningstetthet. Hvordan organisere klassifisering for å gi alle utøvere et like godt tilbud?
- Ulikheter mellom særforbundene. Hvordan samordne rutiner og prosedyrer slik at det blir likt fra idrett til idrett?
- Klassifisørene får for liten trening. Det er for få utøvere å klassifisere.
- Antall klassifisører per idrett til å imøtekomme krav i klassifiseringskoden.
- Kunnskap om klassifisering i idrettsorganisasjonen.
- NIF mangler et godt system for klassifisering av utøvere med utviklingshemning.

Interessenter

Interessent	Spesielle interesseområder
Utøvere	Det er utøvernes funksjonshemning som blir klassifisert, og utøverne har krav på best mulig standard. En feil klassifisering kan gi feil vinner, og store konsekvenser for utøverens internasjonale debut.
Klassifisører	Klassifisøren er den som klassifiserer. Klassifisørene har krav på oppfølging, og mulighet for videreutvikling.
Trenere	Trenere må kjenne klassifiseringsreglement og -prosedyrer. Et mål er å utvikle utøvere til å nå sitt potensial, og potensial må sees i sammenheng med utøverens klasse.
Idrettslag/ledere	For bedre å forstå konkurranseaktivitet for funksjonshemmede må idrettslag/leder ha kjennskap til klassifiseringssystemet.
Særforbundene og NIF	Klassifisering gir struktur til konkurranser for funksjonshemmede, og særforbundene må ha kunnskap om klassifisering. Spesielt er dette viktig med tanke på internasjonale konkurranser. NIF har et overordnet ansvar, og for å lede den nasjonale utvikling er det viktig å være oppdatert.
Foreldre	Er i tillegg til trenere ofte de som tar initiativ til at deres barn skal bli klassifisert, og må ha en viss kjennskap til klassifisering.
Arrangører	Siden klassifisering strukturerer konkurranser, er det viktig at arrangører kjenner de aktuelle klassene. Som arrangør må man forholde seg til klassene, når konkurranser planlegges.
Tilskuere	For best mulig utbytte av arrangement for funksjonshemmede, må tilskuere kjenne til klasseinndelingen i den aktuelle idretten.

Suksesskriterier

- Samarbeid og god kommunikasjon mellom særforbundene, og mellom særforbundene og NIF.
- Kompetanse i særforbundene og i NIF.
- Utvikle gode lokale og regionale kompetansenettverk på området.
- Utvikle de faglige relasjonene og oppfølgingsrutinene mellom relevante institusjoner (eksempelvis; Beitostølen Helse- og idrettsanlegg, Valnesfjord Helse- og idrettsanlegg, Sunnaas sykehus m. fl) og den aktive og frivillig baserte idretten.
- Økonomi.

2. VISJON OG VIRKSOMHETSIDÉ

Klassifisering er en del av idrett for funksjonshemmede, og både NIFs og IPCs visjoner gir retning for arbeidet.

NIFs visjon

Å være fremste bidragsyter for å oppnå idrett for alle.

IPCs visjon

To Enable Paralympic Athletes to Achieve Sporting Excellence and Inspire and Excite the World.

Virksomhetsidé nasjonal klassifisering

Gjennom klassifisering skal utøverne sikres mest mulig rettferdige konkurranser. Nasjonal klassifisering skal gjøres i henhold til internasjonale klassifiseringsregler og IPCs klassifiseringskode, og på en slik måte at utøvernes, klassifisørenes og særforbundenes interesser ivaretas på en best mulig måte.

3. INNSATSOMRÅDER

Utøvere - klassifiseringsprosessen

Internasjonale organisasjoner er ansvarlig for klassifiseringsreglene i sin idrett. For å gjøre det forutsigbart for utøverne er det viktig at man benytter samme regler nasjonalt. Forutsigbarhet er også et argument for å samkjøre klassifiseringsrutinene på tvers av særforbundene.

Mål

"Klassifiseringsreglement og prosedyrer for klassifisering er kjent og tilgjengelig for utøverne, og klasse/status tildelt på bakgrunn av internasjonale regelverk¹¹. Klassifisering skjer i henhold til klassifiseringskoden".

Strategiske mål	Ansvar	Tids-ramme	Vurdering av måloppnåelse
1. Å sikre at særforbundene benytter internasjonale klassifiseringsregler.	SF*	2009	Undersøke om særforbundene benytter internasjonale regelverk.
2. Å sikre at det er prosedyrer for klassifisering av syns-, utviklings-bevegelses- og hørselshemninger.	NIF	2009	Konkludere med om det er utviklet prosedyrer for alle utøvergruppene.
3. Å jobbe for samarbeid mellom de nordiske land og evt andre, eks ved bruk av klassifisører på tvers av landegrensene.	NIF	2009	Konkludere med om samarbeid er etablert og fungerer etter hensikten.
4. Å sikre at protestprosedyrer er oppdatert, og at disse bygger på IS Protests and Appeals.	NIF	2010	Undersøke om protestprosedyrer eksisterer, og om de er i samsvar med IS.
5. Å sikre at nasjonal klassifisering skjer i henhold til IS ¹² Athlete Evaluation.	SF*	2010	Gjennomgang av prosedyrene som benyttes i det enkelte særforbund.
6. Å jobbe for at klassifiseringsprosedyrer og -rutiner er samkjørt mellom særforbundene.	NIF	2010	Gjennomgang av eksisterende prosedyrer og rutiner, og vurdere hvor samkjørte de er.
7. Å jobbe for at utøverne kjenner sine rettigheter og plikter.	SF*	2011	Gjennomføre en utøverundersøkelse i 2011 (eks Questback)

* Ansvar for gjennomføringen ligger på særforbundene, men NIF vil være overordnet ansvarlig for å legge forholdene til rette (gjennom NIFs medlemskap i IPC), samt å informere og veilede særforbundene.

Klassifisører - rekruttering og oppfølging

Kun godkjente klassifisører skal gjennomføre en klassifisering, og klassifisørene skal ha spesialkompetanse innen den idretten de klassifiserer i. Det er særforbundene som, gjennom sine internasjonale organisasjoner, er ansvarlig for godkjenning av egne klassifisører.

Mål

"Alle nasjonale klassifisører skal utdannes gjennom sine internasjonale idrettsorganisasjoners klassifiseringskurs, og gis mulighet til oppdatering og videreutvikling".

¹¹ Unntatt der hvor internasjonale regler ikke finnes, eller hvor man ønsker å inkludere flere grupper.

¹² IS (Internasjonal Standard)

Strategiske mål	Ansvar	Tids-ramme	Vurdering av måloppnåelse
1. Å sikre at nasjonale klassifisører er utdannet og godkjent gjennom internasjonale idrettsorganisasjoner. ¹³	SF*	2009	Gjennomgang av klassifisørens utdanning/ godkjenning.
2. Å sikre at nasjonale klassifisører følges opp av særforbundene og NIF.	SF og NIF	2009	Vurdere særforbundenes og NIFs oppfølging av klassifisører.
3. Å jobbe for samarbeid med de nordiske land med tanke på rekruttering, utdanning og oppfølging av klassifisører.	NIF	2009	Konkludere med om samarbeid er etablert og fungerer etter hensikten.
4. Å jobbe for at nasjonale klassifisører holder seg oppdatert på utvikling i egen idrett.	Klassifisør	2010	Innhente tilbakemeldinger fra oppdragsgivere (spesielt internasjonale). Registrere protester, og om de blir tatt til følge.
5. Å sørge for at antall klassifisører står i forhold til antall oppdrag.	SF*	2011	Undersøke om antall oppdrag står i samsvar med antall klassifisører.

* Ansvar for gjennomføringen ligger på særforbundene, men NIF vil være overordnet ansvarlig for å legge forholdene til rette (gjennom NIFs medlemskap i IPC), samt å informere og veilede særforbundene.

Informasjon og kunnskap om klassifisering

Det er generelt liten kunnskap om klassifisering både i og utenfor idrettsorganisasjonen. Dette gir seg for eksempel utslag i at tilskuere ikke forstår hvorfor utøvere med ulik funksjonshemming konkurrerer i samme klasse, og det blir mindre interessant å overvære konkurranser for utøvere med funksjonshemmede.

Mål

"Informasjon beregnet på å bedre kunnskap og forståelse om klassifisering er tilgjengelig for utøvere, trenere, ledere, ansatte, foreldre, media, tilskuere og andre".

Strategiske mål	Ansvar	Tids-ramme	Vurdering av måloppnåelse
1. Å sikre god og godt tilgjengelighet informasjon om klassifisering generelt, samt i hver enkelt idrett.	SF og NIF	2010	Informasjon skal være tilgjengelig på særforbundenes og NIFs hjemmesider.
2. Å arbeide for kompetanseheving i særforbund – hva, hvorfor, hvordan og for hvem.	NIF	2010	Plan for kompetansehevende tiltak etablert i særforbund.
3. Å arbeide for kompetanseheving i politisk ledelse i NIF og særforbundene.	NIF, SF	2011	Identifisere tiltak gjennom politisk saksliste.

¹³ Unntatt idretter hvor internasjonale organisasjoner ikke har utviklet klassifiseringsreglement/utdanning, eller hvor man ønsker å inkludere flere grupper.

4. BUDSJETTMESSIGE FORHOLD

Når det gjelder budsjettmessige forhold må NIF fortsette å prioritere midler til klassifiseringsområdet, men også særforbundene må sette av midler til klassifisering og utdanning/oppfølging av klassifisører i egen idrett.

De siste årene har NIF budsjettet med kr 150.000,- til området klassifisering. Disse midlene har primært blitt benyttet til:

- Utdanning av klassifisører i form av deltakelse på kurs i regi av internasjonale forbund.
- Gitt klassifisører mulighet til videreutvikling gjennom å delta som trainee klassifisør på internasjonale konkurranser, eller til å delta på seminarer.
- Oppfølging av klassifisører bl.a. gjennom årlig samling(er).

I tillegg til de midlene NIF har brukt, har også særforbund vært med å dekke kostnadene til bl.a. utdanning av klassifisører.

Nord-HIF¹⁴ satt i 2009 av kr 75.000,- til å starte en satsing rundt et nordisk samarbeid. Disse midlene skal benyttes til:

- Møte for fagansvarlige innen klassifisering i Norden (andre halvdel av 2009).
- Seminar for nordiske klassifisører (2010).

Dersom NIF finner det riktig å øke innsatsen vedrørende klassifisering, vil det være nødvendig at både NIF og særforbund prioriterer økte ressurser (faglig og økonomisk) til klassifisering.

¹⁴ Nord-HIF (Nordisk Handikapidrettsforbund)